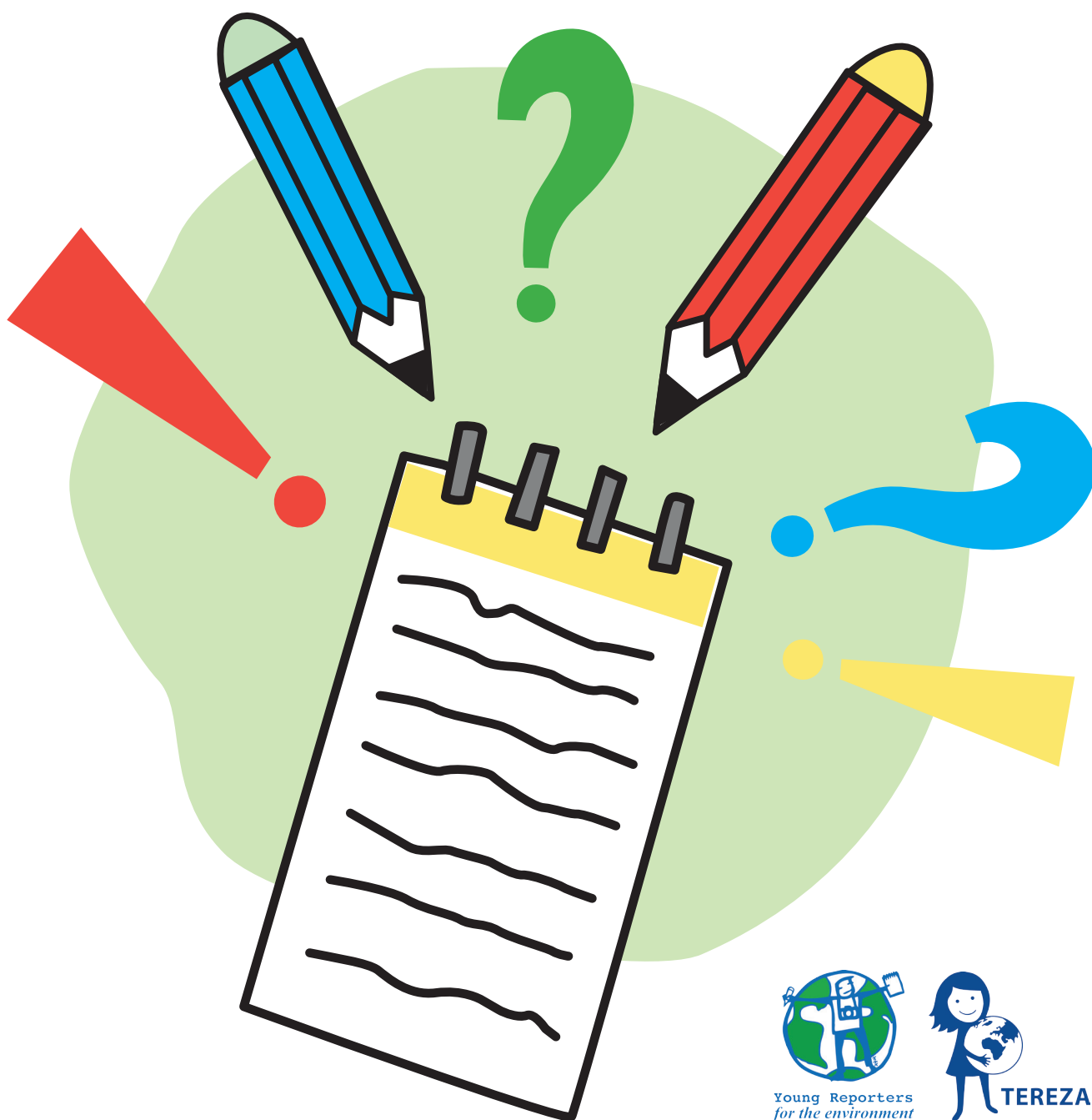

Mladí reportéři pro životní prostředí

Lekce do výuky a pracovní listy pro žáky

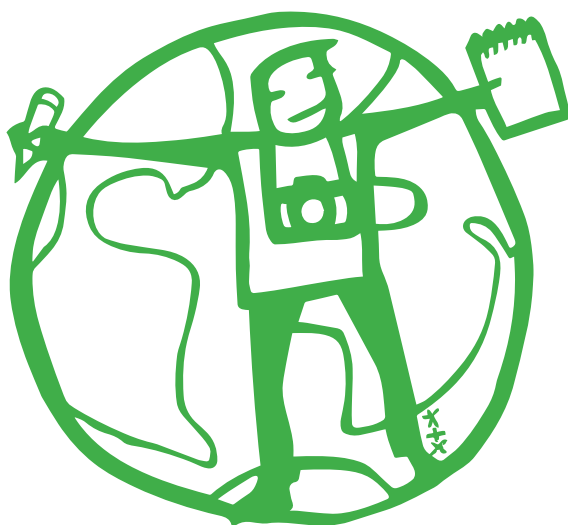
Milí učitelé,

přinášíme vám publikaci, která rozšiřuje základní metodiku **Mladí reportéři pro životní prostředí – příručka pro žáky a učitele**. Najdete zde lekce do hodin a pracovní listy pro žáky, které pomáhají rozvíjet základní reportéřské dovednosti žáků. Materiál můžete využít ve svých hodinách nebo jednotlivé aktivity rozložit do více předmětů. Lekce na sebe navazují a postupně rozvíjejí kompetence k řešení problémů. Některé aktivity se ale dají použít i mimo dané pořadí. Kromě lekcí a pracovních listů jsme pro vás zařadili na závěr ještě jednu aktivitu do hodiny s názvem Gapminder.

Doufáme, že se vám bude s lekcemi do výuky a pracovními listy pro žáky dobře pracovat a že budou přínosné.

Za Vzdělávací centrum TEREZA

Zuzana Jakobová

www.mladireporteri.org

Obsah

Úvodní lekce programu Mladí reportéři pro životní prostředí 4

Pracovní listy k lekci:

Vlastní průzkum - před průzkumem 6

Vlastní průzkum - vyhodnocení průzkumu 7

Lekce - Mapování a analýza problému 8

Pracovní listy k lekci:

Práce s textem - článek 9

Práce s textem - otázky k článku 11

Mapování a analýza problému 14

Lekce - Různé úhly pohledu 16

Pracovní list k lekci:

Různé úhly pohledu 18

Lekce - Rozhovor 20

Pracovní listy k lekci:

Fáze rozhovoru 21

Karta k rozhovoru 22

Lekce - Řešení problémů 25

Pracovní list k lekci:

Diamant řešení 27

Aktivita Gapminder 28

Pracovní list k aktivitě:

Gapmainder 29

Úvodní lekce programu Mladí reportéři pro životní prostředí

CÍL LEKCE: Žák ví, o čem program Mladí reportéři pro životní prostředí je, co je jeho cílem, jaké činnosti a výstupy bude v souvislosti s programem realizovat a jaký bude průběh programu ve školním roce. Získá informace a podklady k prvnímu samostatnému úkolu.

ČAS: 45 minut + vyhodnocení

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Dataprojektor nebo interaktivní tabule na zobrazení videa, videa, flip, fixu, 2 papíry pro každého žáka (nejlépe šmíráky na psaní problémů a tvorbu sněhových koulí), pro každého žáka vytištěný Pracovní list *Vlastní průzkum – před průzkumem* a Pracovní list *Vlastní průzkum – vyhodnocení průzkumu*.

DOPORUČENÍ: Tato lekce je vhodná pro mezipředmětovou výuku. Úvodní aktivita se dá zařadit do hodin tělesné výchovy. Závěry z úvodní aktivity a představení Mladých reportérů můžete zařadit do předmětů jako je přírodověda, český jazyk, mediální výchova apod. V hodině českého jazyka můžete spolu s žáky probrat, jak se tvoří anketa nebo dotazník. Výsledky průzkumu mohou žáci zpracovávat do tabulek a grafů na hodině informatiky.

1/ Sněhová koule

Udělejte si ve třídě dostatek prostoru pro pohyb nebo nejlépe využijte venkovních prostorů školy či blízkého okolí. Každý žák nejprve obdrží dva papíry. Úkolem bude, aby na oba papíry každý sám za sebe napsal problém životního prostředí v místě, kde žijí, který vnímají jako aktuální, který je trápí nebo se jich jinak dotýká. Papíry nepodepisují. Až mají zapsáno, zmačkají papír do tvaru sněhové koule.

V další fázi aktivity bude probíhat koulovaná. Žáci po sobě budou vzájemně házet sněhové koule, pravidlem je, že neházíme do obličeje a vždy dbáme na bezpečnost. Žáky necháme chvíli koulovat, mohou koule sbírat ze země a znovu po sobě házet, už nezáleží na tom, koho papír původně byl. Po skončení koulované si každý náhodně sebere opět dva zmačkané papíry, rozbálí je a postupně čtou a představují problémy napsané na papírech před sebou.

Na závěr aktivity proběhne diskuze o tom, jak dané problémy žáci vnímají, které chápou jako nejdůležitější a nejaktuálnější k řešení zda se některý problém objevil vícekrát atp. Problémy přepište na flip a vyvěste je ve třídě tak, abyste se k nim mohli vracet i v dalších hodinách.

2/ Představení programu MRpŽP

Pusťte žákům video slovenských Mladých reportérů:

www.youtube.com/watch?v=iIMAbHHTU_A&list=PLEtwETS7pMu13QvI4SjT-f0b8-4BqQzK_&index=22

Následně jim sdělte základní informace o programu Mladí reportéři pro životní prostředí, které najdete na <https://www.mladireporter.org/> nebo v příručce *Mladí reportéři pro životní prostředí – příručka pro žáky a učitele*. Můžete jim také pustit vítězné žakovské výstupy národního kola soutěže Mladých reportérů pro životní prostředí, které najdete na

stránkách programu <https://www.mladireporteri.org/narodni-kolo> nebo vítězné výstupy žáků z mezinárodního kola soutěže na mezinárodních stránkách programu <https://www.yre.global/videos>.

Diskutujte s žáky, proč je dobré zabývat se problémy životního prostředí a hledat jejich řešení a jak o nich informovat. Ptejte se, jaká je podle žáků role reportérů.

3/ Vlastní průzkum

Vraťte se společně k problémům životního prostředí ve vašem okolí, které vzešly z aktivity Sněhová koule na začátku hodiny. Vyzvěte žáky, aby vytvořili skupinky podle toho, jaký problém by chtěli řešit, co je pro ně osobně aktuální. Skupinky nemusí být stejně velké, jen v případě, že by některá skupinka byla hodně početná, můžete ji v této fázi rozdělit na dvě či více, ale problém k řešení jim nechte stejný.

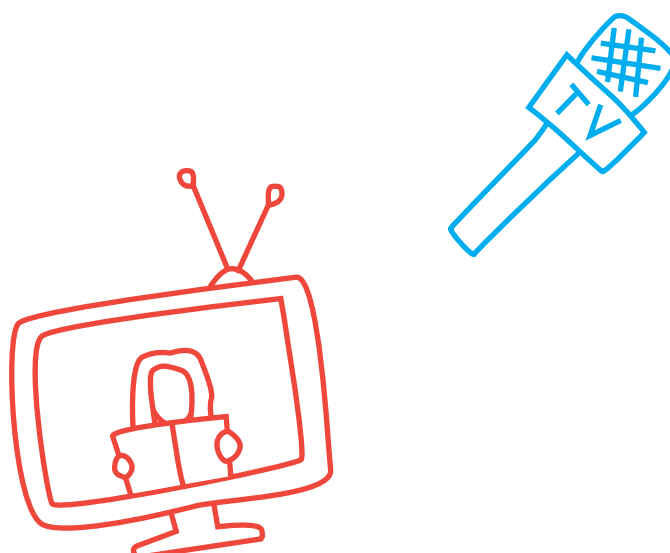
Samostatným úkolem skupin bude připravit a provést průzkum mezi lidmi z okolí, jak oni vnímají problém životního prostředí, kteří si žáci vybrali. Mohou se zeptat příbuzných, rodičů, sousedů nebo náhodných kolemjdoucích. Budou tak zjišťovat, jestli jejich vybraný problém trápí také někoho jiného, jak a jestli už třeba i problém nějak řeší. A možná žáci zjistí, že lidi v okolí trápí ještě další problémy životního prostředí, na které jste při hodině nenašli. Základní informace o přípravě, provedení a vyhodnocení průzkumu najdete například na webu [Moje anketa](#). Rozdejte žákům Pracovní list **Vlastní průzkum** Dejte žákům dostatek času na vytvoření a zpracování průzkumu (2 týdny).

4/ Vyhodnocení samostatného úkolu

Vyhodnocení samostatného úkolu můžete udělat v některé z následujících hodin. Nemusí se jednat o tu samou hodinu (v rámci například přírodovědných předmětů), ale můžete provést vyhodnocení v hodinách českého jazyka, mediální výchovy, občanské výchovy, informatiky apod. I v těchto hodinách má příprava, realizace a vyhodnocování průzkumu svůj význam a například na hodině informatiky mohou vzniknout z výsledků zajímavé grafy, tabulky atd. Pokuste se program MRpŽP zařadit do více různých předmětů a vtáhnout do něj i další pedagogy na vaší škole.

Nechte jednotlivé skupinky prezentovat výsledky svého průzkumu. Měly by představit problém, který si vybraly, a výsledky průzkumu.

Na závěr by se žáci ve skupinkách měli rozhodnout, zda problém, který si vybrali, budou chtít řešit i nadále a vytvořit o něm a jeho možných řešeních reportáž nebo se přidat k jiné skupince s jiným problémem, či se věnovat úplně novému problému, na který během průzkumu narazili a který je více zaujal.

Pracovní list Vlastní průzkum

Před průzkumem

Problém životního prostředí (téma), který nás zajímá:

.....
.....

Cílem našeho průzkumu je (Co průzkumem chceme zjistit?):

.....
.....

Naše hypotéza (předpoklad), který chceme průzkumem potvrdit (nebo vyvrátit) je:

(Příklad: Většina dotázaných považuje problematiku plastového odpadu v okolí školy za závažný problém, který je potřeba řešit)

.....
.....

Koho chceme oslovit a kde budeme průzkum provádět?

.....
.....

Otázky, které chceme v našem průzkumu položit:

1.
2.
3.
4.
5.

Jak průzkum provedeme? (forma – dotazník, anketa + stručný plán průzkumu – co, kdo, kdy a jak)

(Rady, jak vytvořit, zrealizovat a vyhodnotit průzkum najdete například na webu <http://www.mojeanketa.cz/advice%20/>)

.....
.....
.....
.....
.....

Pracovní list Vlastní průzkum

Vyhodnocení průzkumu

Závěry našeho průzkumu:

Počet dotázaných osob: (Pokud jste zjišťovali, můžete dodat například i informace (písemně nebo formou grafu), kolik % dotázaných byli muži, kolik ženy, kolik dotázaných bylo v jakém věkovém rozmezí atd.)

.....

.....

Co jsme zjistili: (Stručné závěry našeho průzkumu, zajímavá zjištění...)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

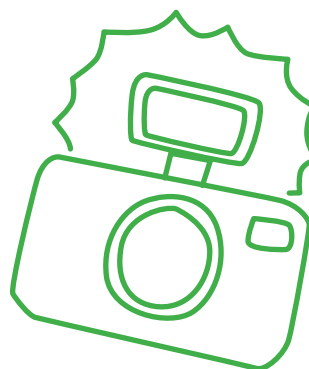
.....

.....

.....

.....

Naše hypotéza se průzkumem potvrdila/vyvrátila.

Lekce mapování a analýza problému a řešení

CÍL LEKCE: Na základě práce s textem žák rozpozná a definuje problém životního prostředí, identifikuje jeho příčiny i důsledky, možná řešení problému, rozpozná hlavní aktéry a jejich role a úhly pohledu v daném problému, který se řeší v textu. Žák získá základní návyky pro samostatnou práci Mladého reportéra.

ČAS: 45 minut

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Tabule, flip, psací potřeby, pro každého žáka vytištěný článek Pracovní list *Práce s textem – článek* a Pracovní list *Práce s textem – otázky k článku*. Pro samostatnou práci pak pro každého žáka vytištěný Pracovní list *Mapování a analýza problému a řešení*.

1/ Z předchozí práce mají žáci nalezené téma (problém), kterému se chtějí věnovat ve své reportéřské činnosti. Nyní je bude čekat důležitá fáze celého procesu a tou je rešerše vybraného tématu. Budou podrobně mapovat a analyzovat různé zdroje a hledat informace. Fáze rešerše má několik úrovní – hledání informací v médiích a ověřování zdrojů, budou se dále zabývat důkazy o existenci problému a jeho řešení, hledat vědecké studie a dělat rozhovory s lidmi zapojenými do problému a řešení. To vše je důležité, aby o problému a řešení věděli co nejvíce a dokázali ve své reportáži zodpovědět otázky Co, proč, jak, kdo, kdy a kde. V této lekci si při práci s textem zkusíte, jak problém více zarámovat a definovat a jak se připravit na fázi rešerše.

2/ Na začátku hodiny dejte žákům přečíst článek *Kult minitrávníků decimuje hmyz* (Pracovní list *Práce s textem – článek*)

3/ Rozdělte žáky do skupin po cca 4 a rozdejte všem žákům Pracovní list *Práce s textem – otázky k článku*. Řekněte žákům, že se nejprve mají zaměřit na otázky k 1. části, tedy k rozpoznávání problému. Žáci ve skupině diskutují nad otázkami z pracovního listu, výsledky zapisují.

Poznámka pro učitele: práce s diagramem *Rybí kost*. Tato technika slouží v této lekci k tomu, aby se jednotlivé skupiny zamyslely nad možnými příčinami problému. Do hlavy žáci heslovitě zapíší, jaký je problém (např. sucho v krajině) a následně k jednotlivým kostem píšou možné příčiny problému a to tak, že směrem k hlavě se píšou snadněji odhalitelné příčiny a směrem k ocasu ty komplexnější a složitější. (Například je-li problémem sucho v krajině – pro nás uchopitelnější příčina je málo zeleně v krajině, komplexnější je pak např. globální oteplování.)

4/ Poté, co mají vypracovanou 1. část, sdílí jednotlivé skupiny své výstupy, jedna skupina řekne odpověď na danou otázku, zbylé skupiny ji doplní a postupně se prostřídají.

5/ Ve druhé části pracovního listu se žáci budou věnovat definování problému. Jde o to, aby ve stručnosti shrnuli znění problému, který vyplývá z jejich předchozího rozboru. Definice by měla odpovídat na otázky co, kdy, kde, kdo, jak a proč. Nejprve si každá skupina problém definuje sama, následně svá zjištění skupiny sdílí a na závěr se celá třída pokusí shodnout na definici problému z článku. Definici problému si zapíší do pracovního listu.

6/ Zadání samostatné práce – rozdejte žákům Pracovní list *Mapování a analýza problému a řešení*. Ten jim bude sloužit pro následující fázi rešerše, jejich vybraného problému a řešení. Budou hledat informace a jejich zdroje, ověřovat pravdivost těchto informací, dohledávat důkazy pro dané tvrzení i o existenci problému a řešení (vědecké studie, analýzy...)

Pracovní list Práce s textem

Článek

Kult minitrávníků decimuje hmyz.

Vymírají i hojně druhy, říká entomolog.

Travnaté pouště bez života, které vznikají po spořádaném sekání trávy, ohrožují hmyzí druhy. Jejich počty dramaticky klesají v celé Evropě. Liberecký kraj není výjimkou.

Alergici se radují, odborníci ale lomí rukama. Nejen v Libereckém kraji, ale prakticky v celé Evropě vymírají motýli, včely nebo čmeláci a jedním z důvodů je rozsáhlé sekání luk kvůli dotacím. Ohromnou plochou bez života se ale také stávají parky a zahrady u domů, kde se za vzor krásy a spořádanosti pokládají golfové sestřihy trávníků.

Entomolog Severočeského muzea v Liberci Pavel Vonička v tom vidí velké nebezpečí do budoucna. „Velmi alarmující je, že neubývají jen motýli, kteří byli vždy vzácní, ale i druhy méně vzácné, a dokonce i ty dříve velmi hojné,“ říká Pavel Vonička.

Když jsem byl malý, bělásky nebo babočky jsem zcela běžně vídal i ve městě. Dnes je nevidám? Je to jen můj dojem, nebo skutečnost?

Je to bohužel realita. Silně ubývají i dříve běžné druhy denních motýlů, mezi něž patří některé babočky, modrásci nebo okáči. Je to tím, že ubývají plochy s porosty rostlin, kde se mohou tyto motýli vyvíjet. Bud jsou zastavěné, nebo udržované intenzivním sečením. To se dělá každý měsíc od jara do podzimu. Dnes jsou „louky“ v městských parcích, trávníky na sídlišťích, ale i zahrady sečené tak často, že prakticky žádný hmyz nemá šanci na těchto plochách přežít.

Louky se sekat musejí. Alergici nebo turisté z toho mají asi taky radost. Proč v tom může být problém?

Z hlediska druhové rozmanitosti i početnosti hmyzu, ale i ostatních skupin živočichů, je důležité, jak se louka seče. Mezi sečením po částech, s ponechanými pásy, občasným spásáním malým stádem koz nebo ovcí a mezi stohektarovou loukou, která je během jednoho dne strojně pokosena, je obrovský rozdíl. V prvním případě objevíte na louce pestrou škálu mnoha druhů. Ve druhém případě zahlédnete pravděpodobně jen pár bělásků, kteří přilétli z vedlejšího řepkového pole.

Hlavní problém tedy vidíte v současném způsobu sečení luk?

Ano. Souvisí se systémem vyplácení dotací. Většina zemědělců totiž neseče proto, aby získala krmivo a stelivo pro hospodářská zvířata, ale seče pro dotace. Podle pravidel je nutné v předepsaném termínu vše posekat a kontroluje se posečená plocha. A tak je většina luk najednou bezezbytku sklizena. Na mnoha místech pak zůstanou ležet nevyužitě balíky, které vnášejí množství živin zpět do půdy. Tím se mění kvalita a druhové složení luk a mizí i řada druhů hmyzu vázaného na květnaté louky.

Škodí to nejvíc motýlům? Jak?

Úbytek denních motýlů je nejvíc patrný, protože jsou většinou nápadní, často pestře zbarvení, a proto nepřehlédnutelní. Všechny naše druhy denních motýlů jsou potravně a vývojově vázané na rostliny, nejvíc motýlů žije právě na druhově pestřejších loukách všech typů, jednotlivé druhy se vyvíjejí na různých rostlinách. Pokud v několika dnech posečeme všechny louky v rozsáhlé oblasti a posečenou hmotu slisujeme do balíků, vajíčka, housenky a kukly jsou pohřbené a dospělí motýli musí někam odletět. Většinou ovšem není kam.

Ubylo za poslední roky motýlů v Libereckém kraji? Dá se to nějak vyčíslit?

Motýli ubývají stále a to nejen v Libereckém kraji. Za poslední půlstoletí bohužel entomologové zaznamenali významný úbytek počtů i druhů denních motýlů jak v České republice, tak ve střední a západní Evropě. Konkrétní čísla jsou více než výmluvná – před sto lety u nás žilo 161 druhů. Z nich do dnešních dnů osmnáct úplně vymizelo a dalších šestnáct je bez-

prostředně ohroženo vyhynutím. Celkem je ohrožena víc než polovina druhů našich denních motýlů. Velmi alarmující je, že neubývají jen motýli, kteří byli vždy vzácní, ale i druhy méně vzácné a dokonce i ty dříve velmi hojné.

Můžete uvést příklad druhu, který přestal v kraji existovat?

Díky dokladům uloženým ve sbírkách Severočeského muzea v Liberci a věrohodným literárním údajům víme, že v minulosti se například vyskytoval na jizerskohorských rašeliništích perleťovec mokřadní nebo žluťásek borůvkový. V okolí Raspenavy žil modrásek ligrusový. Dnes v Čechách přežívá jen na několika posledních lokalitách v Českém středohoří.

Proč může v budoucnu vadit úbytek hmyzu?

Bude nedostatek opylovačů, a tím se bude snižovat úroda ovoce a dalších potravinářsky významných plodin. Sníží se stavy hmyzožravců, například zpěvného ptactva. To je ostatně patrné už nyní.

Pomohlo by třeba, aby lidé nechávali v zahradách růst přirozeně trávu nebo luční květy?

Určitě by to pomohlo. Bohužel nás nejrůznější pořady přesvědčují, že veškeré byliny přítomné v zahradním trávníku jsou plevely a že nejkrásnější jsou jednoduhové trávníky připomínající golfové hřiště. Sedmikrásky, pampelišky, zvonky, kopretiny a celá řada dalších kvetoucích bylin jsou přitom přirozenou součástí luk a bývaly přítomny i v zahradách. Chce to najít určitou vyváženost. Extrémy jsou nebezpečné, nejen v péči o trávník. Nejde o to mít zanedbanou zahradu s dvoumetrovými pcháči a kopřivami, je třeba ji samozřejmě sekat, ale rozumně.

Jak často by se podle vás měla tráva sekat?

Tak třikrát v roce a hlavně sekat postupně, po částech. Vždyť dříve se trávníky tak často nesekaly, málokdo měl motorovou sekačku a kosou to byla pořádná dřina. Navíc se i tráva ze zahrady postupně krmila buď čerstvá, nebo se sušila na seno pro zvířata.

Vadí hmyzu, když se sekají trávníky hned brzy na jaře, kdy ještě ani nestačí vykvést všechny květiny?

Včely a první jarní motýli, kteří přezimovali jako dospělci, týká se to třeba babočky nebo žluťáska řešetlákového, se většinou krmí na prvních kvetoucích rostlinách. Na zahradách je dobré nechat dokvést jarní byliny a první seč provést někdy v polovině května. Špatné je také, když se tráva seká příliš nízko u země a v příliš suchém období...

Jak se díváte na módu stavění domečků pro hmyz? Má to nějaký smysl?

Konečně otázka, na kterou můžu pozitivně odpovědět. Ano, určitě to má efekt, zejména pro různé druhy divokých včel a dalšího blanokřídlého hmyzu, významné opylovače. Důležité je ovšem to, aby byly vhodně umístěny.

Autor: Adam Pluhař

Pro účely lekce byl text zkrácen. Plná verze článku je přístupna zde:

https://liberec.idnes.cz/entomolog-hmyz-motyl-brouk-vcela-cmelak-liberecky-kraj-pgw-/liberec-zpravy.aspx?c=A180601_103148_liberec-zpravy_jape

Pracovní list Práce s textem

Otázky k článku

1/ Rozpoznávání problému

Co se v článku hlavně řeší?

.....

.....

.....

.....

.....

Kde se problém řeší? (Týká se pouze určitého území, celé republiky, Evropy,...?)

.....

.....

.....

.....

.....

Kdo problém v článku hlavně řeší?

.....

.....

.....

.....

.....

Jaká možná řešení problému jsou v článku zmíněna?

.....

.....

.....

.....

.....

Jaké další skupiny lidí jsou v článku zmíněny v souvislosti s problémem?

.....

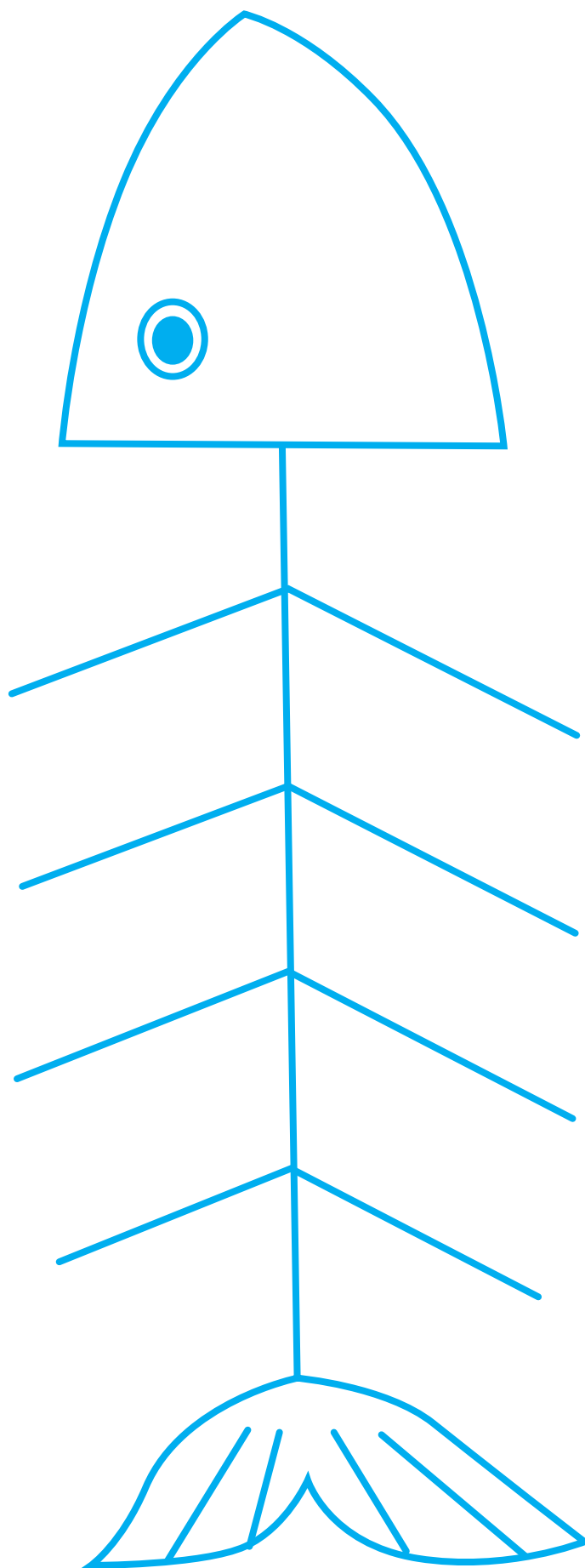
.....

.....

.....

.....

Jaké jsou příčiny problému? Zaznamenejte do následujícího diagramu, který nazýváme Rybí kost. Do hlavy vepište stručně problém a k jednotlivým kostem napište možné příčiny problému, které byly zmíněny v článku.

Jaké možné důsledky může mít problém popsany v článku?

.....

.....

.....

.....

.....

2/ Definice problému

Na základě vašeho rozboru problému z článku se nyní pokuste problém definovat. Definice by měla být stručná a obsahovat odpovědi na otázky co, kdo, kde, kdy, jak a proč řeší.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pracovní list

Mapování a analýza problému

Důležitou a základní součástí reportérské práce je rešerše vybraného tématu. V ní se provádí důkladné mapování a rozbor problému na základě informací, které o problému a řešení máme. Zkoumá se, co již bylo o problému a řešení napsáno či řečeno a z jakých zdrojů tyto informace pochází. Hledáme takové důvěryhodné zdroje, které pro svá tvrzení mají důkazy a uvádějí fakta, která se dají ověřit. Nepracujeme s domněnkami či předpoklady. Je možné, že důkaz o existenci problému či řešení, který hledáte, ještě neexistuje. V takovém případě máte možnost, pokud to jde, nalézt důkaz právě vy. *(Například neexistuje zatím důkaz o množství vyhozeného odpadu do přírody v okolí vaší školy. Můžete uspořádat úklidovou akci a vyhodnotit množství vyhozeného odpadu. Tím získáte důkaz pro vaše tvrzení a přesná data.)*

Najděte informace – důkazy a fakta o vámi vybraném tématu (problému a řešení) a zkuste své téma co nejvíce zarámovat – zjistěte odpovědi na otázky CO? JAK? PROČ? KDO? KDY? a KDE?

Jaké je téma vaší reportáže?

.....

.....

.....

.....

Jakým problémem se budete ve vaší reportáži konkrétně zabývat?

(Snažte se co nejvíce zúžit a konkretizovat, co přesně budete řešit ve vaší reportáži).

.....

.....

.....

.....

.....

Jaké existují důkazy o existenci vámi vybraného problému? (uveďte zdroje)

.....

.....

.....

.....

.....

Kde se problém řeší? (Týká se pouze určitého území, celé republiky, Evropy, ...?)

.....

.....

.....

.....

.....

Kdo je do problému vtažen – kdo jsou hlavní hrdinové vaší reportáže?

(Od těchto lidí bude dobré mít vyjádření ve vaší reportáži. Můžete s nimi udělat rozhovor nebo je požádat jinou formou o jejich názor.)

Kdo další má k problému či jeho možným řešením co říci – kdo jsou vedlejší postavy vaší reportáže?

(Od těchto lidí bude dobré mít vyjádření nebo citaci ve vaší reportáži. Můžete s nimi udělat rozhovor nebo je požádat jinou formou o jejich názor.)

Jaká možná řešení problému již existují?

(Hledejte informace o tom, zda se již někdo pokusil vámi vybraný problém řešit, kde a jak úspěšně)

Jaké jsou důkazy o tom, že tato řešení fungují?

Jaké jsou limity vybraného řešení? *(Žádné řešení není dokonalé, má své limity, někdy to může být finanční náročnost, jindy nedostatek pracovních sil, jindy nevhodné umístění... Je potřeba o těchto limitech vědět a připravit se na ně.)*

Mohlo by takové řešení fungovat i u nás? Jak? Co by se případně muselo ještě udělat, aby fungovalo?

Lekce

Různé úhly pohledu

CÍL LEKCE: Žák prozkoumá problém z různých perspektiv. Objeví co nejvíce možných úhlů pohledu, vcítí se do postav, které za těmito pohledy stojí a důvody, které je k jejich názoru a řešení vedou.

ČAS: 45 minut

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Definovaný problém viditelně ve třídě (tabule, flip), flip či tabule, psací potřeby, článek z minulé lekce *Kult minitrávníků decimuje hmyz*, Pracovní list *Různé úhly pohledu* pro každého žáka.

Využijte článek a definici problému z pracovního listu, kterou jste s žáky vytvářeli v Lekci mapování a analýza problému. V této hodině budeme podrobně zkoumat osoby, které jsou do problému vtaženy, a jejich pohledy na věc. Budeme hledat důvody a pochopení, proč na věc nahlíží právě daným způsobem, z čeho to pramení a jak se lze na jednu věc dívat rozdílně.

1/ Rozdejte žákům Pracovní list *Různé úhly pohledu*. Připomeňte si, jak jste definovali problém z článku *Kult minitrávníků decimuje hmyz* (Pracovní list *Práce s textem – článek*).

2/ Zeptejte se žáků formou brainstormingu, jakými různými úhly pohledu je možné se na daný problém dívat – jaké různé postavy zde figurují. Jaké byly uvedeny v článku a jaké další, které uvedeny nebyly, by ještě v problému mohly figurovat. Žáci mohou odpovídat individuálně (zapisovat a později lepit na společný flip) nebo je možné pracovat s celou třídou. Je potřeba dát žákům dostatek času na popřemýšlení nad různými úhly pohledu – postavami. K tomu mohou napomoci následující otázky, které vypíšete viditelně před žáky:

- Jak se problém jeví z různých míst a v různých časech?
- Na koho/co má problém dopad? Koho/co ovlivňuje?
- Kdo je do problému vtažen?
- Koho problém zajímá?
- Kdo má k problému informace?

Když skončíte brainstorming, vybědněte žáky, aby si vybrali jednu z nabízených postav (perspektiv/úhlů pohledu) a zkusí si pro ni vyplnit tabulku v pracovním listu:

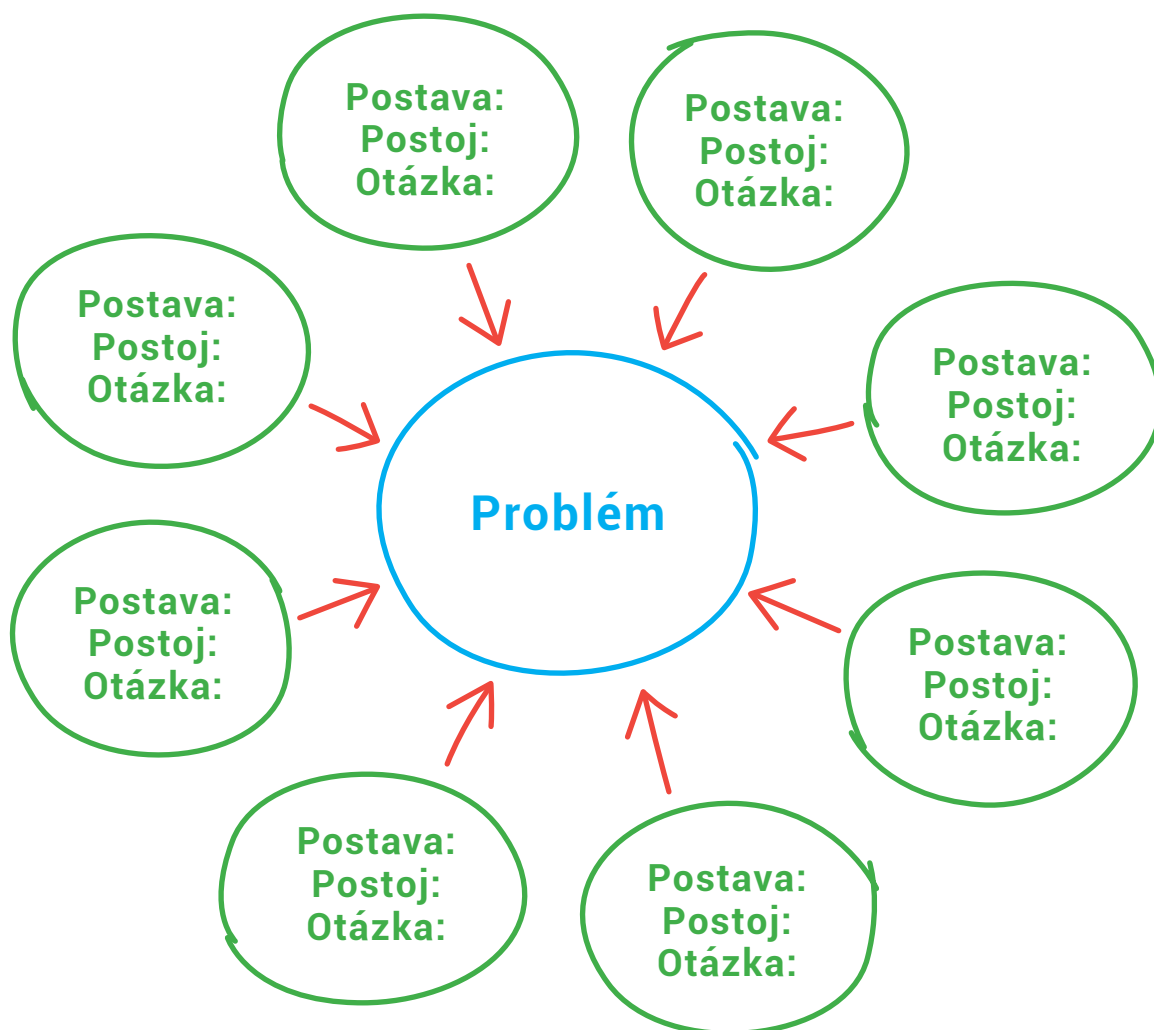
Postava	Co postava tvrdí?	Co je jejím cílem?	Jaké zájmy sleduje?	Co je v sázce?	Co by mohlo změnit její postoj?

3/ Dejte žákům čas, aby si připravili, a do pracovního listu zapsali, řeč týkající se jejich postavy. Postupují podle následující struktury, kterou jim rozdejte:

- * PŘEMÝŠLÍM NAD...problémem... Z POHLEDU...úhel pohledu – postava, kterou jste si vybrali
- * MYSLÍM SI, ŽE... popište problém z úhlu pohledu, který jste si vybrali. Buďte herci – staňte se postavou, která za vašim úhlem pohledu stojí
- * OTÁZKU, KTEROU ZE SVÉHO ÚHLU POHLEDU MÁM, JE... položte otázku, na kterou byste rádi z vašeho úhlu pohledu znali odpověď.

Když mají žáci připravené své postavy, je možné v kruhu přehrát jednotlivé perspektivy. Vyzvěte žáky, aby mluvili stručně dle struktury, mohou používat vhodná gesta a pohyby... Hrají tuto roli. Pokud si více lidí zvolí stejnou roli, například vědce, vybídnete je, ať se tuto postavu snaží také zobrazit ve více úhlech pohledu – vědec dobrodruh, vědec, který se chce zviditelnit, vědec pracující pro určitou instituci... Žákům raději vysvětlíte, aby se namísto popisování věcí a scén, které jejich postava vnímá, raději pokusili popsat, co daná postava v souvislosti s problémem pravděpodobně cítí a jak přemýšlí.

Zatímco žáci představují své postavy a úhly pohledu, jednotlivé postavy a jejich myšlenky zaznamenávejte na tabuli nebo flip a vytvořte tak list perspektiv pro další práci s problémem. Je také dobré zaznamenat otázky, které ze svých úhlů pohledů žáci pokládají (poslední bod rámečku této techniky). Když všichni dohovoří, je možné se ještě zeptat, zda se vyskytly další myšlenky nebo otázky: *Jaké nové nápady/myšlenky máte k tématu nyní, které vás před tím nenapadly? Jaké nové otázky to ve vás vyvolalo?*

Pracovní list Různé úhly pohledu

Problém:

.....

Kdo je do problému vtažen:

.....

Budu se na problém dívat úhlem pohledu:

Postava	Co postava tvrdí?	Co je jejím cílem?	Jaké zájmy sleduje?	Co je v sázce?	Co by mohlo změnit její postoj?

Zkuste přemýšlet jako vybraná postava a vyplňte následující text:

PŘEMÝŠLÍM NAD

.....

Z POHLEDU

.....

MYSLÍM SI,

.....

OTÁZKU, KTEROU ZE SVÉHO ÚHLU POHLEDU MÁM, JE...

položte otázku, na kterou byste rádi z vašeho úhlu pohledu znali odpověď!

.....

Jaké nové nápady/myšlenky máte k tématu nyní, které vás předtím nenapadly? Jaké nové otázky to ve vás vyvolalo?

.....

.....

Do středu zapište stručně problém a dokola doplňte postavy a jejich postoje a otázky, které k problému zazněly:

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Problém

.....

.....

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Postava:

Postoj:

.....

Otázka:

.....

Lekce

Rozhovor

CÍL LEKCE: Žák se seznámí se základními pravidly, jak se připravuje, realizuje a následně zpracovává a publikuje rozhovor. Žák získá základní znalosti a dovednosti pro provedení vlastního rozhovoru s vybranou osobou.

ČAS: 45 minut

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Video, počítač, dataprojektor, papíry do skupin, psací potřeby, pro každého žáka nakopírovaný Pracovní list **Fáze rozhovoru** a Pracovní list **Karta k rozhovoru**.

- 1/** Zeptejte se žáků, co si představují pod pojmem rozhovor. Zkuste společně najít a zapsat pojmy, které nejlépe vystihují tento novinářský žánr. Zeptejte se jich, jaký rozhovor naposledy viděli, četli nebo slyšeli.
- 2/** Navrhněte žákům, že si nyní pustíte ukázkou rozhovoru. Jejich úkolem v průběhu rozhovoru bude sledovat, jak se redaktor ptá, jaké pokládá otázky, na co se ptá a jak na jeho otázky reaguje zpovídaná osoba.
- 3/** Pusťte ukázkou rozhovoru (stačí prvních několik minut, 2–3 minuty) <https://video.aktualne.cz/dvtv/penisova-rybicka-me-v-ekvadoru-nepotkala-fotil-jsem-i-curaji/r~a4db88262b8011e782e8002590604f2e/>
- 4/** Po skončení ukázkou se zeptejte žáků na jejich pozorování. *Jak byl rozhovor vystavěný? (Jak redaktor začal? Jak uvedl zpovídanou osobu?) Na co se ptal? Jak byly formulované otázky? Jaká tázací slova nejčastěji používal?*
- 5/** Sdělte žákům, že práce na rozhovoru nezahrnuje jen ten okamžik, který vidíme, čteme nebo slyšíme, ale má několik fází – fáze přípravy, fáze rozhovoru, fáze zpracování rozhovoru. Všechny tyto fáze jsou nezbytně nutné ke kvalitnímu výsledku.
- 6/** Rozdělte žáky do skupin, každé dejte papír. Jedna skupinka/více skupinek bude mít za úkol vypsát vše, co je napadne, že se musí udělat, aby se daný rozhovor mohl uskutečnit a jak je potřeba se na něj připravit. Další skupinka/skupinky má za úkol vypsát, co je potřeba mít zajištěno a co si hlídat ve fázi rozhovoru a další skupinka/skupinky zapíše, co vše je potřeba udělat po rozhovoru.
- 7/** Žáci představí, co je k jednotlivým fázím napadlo, ostatní mohou doplňovat, učitel může doplnit, co nezaznělo. Pro doplnění, a hlavně pro samostatnou práci na reportáži, jim rozdejte Pracovní list **Fáze rozhovoru**.
- 8/** Žáci sdílí, co nového se o rozhovoru dozvěděli, co je pro ně důležité si odnést do vlastní práce na výstupu.
- 9/** Rozdejte žákům Pracovní list **Karta k rozhovoru**. Bude jim sloužit při samostatné práci pro přípravu vlastního rozhovoru v rámci jejich vybraného problému a jeho řešení. Úkolem pro samostatnou práci bude vybrat osoby, které mají k problému a řešení co říci a připravit si vše potřebné pro provedení rozhovoru s nimi. Svou přípravu s vámi mohou konzultovat. Následně rozhovor provedou a zpracují pro svůj výstup.

Pracovní list

Fáze rozhovoru

FÁZE PŘED ROZHOVOREM

- 1/ Ujasněte si, pro koho rozhovor děláte. Pro jaké publikum? Kdo si rozhovor přečte nebo ho uvidí? (Se stejnou osobou povedete rozhovor. Jinak byste postupovali v rozhovorech určených dětem, pro mládež, rodiče, jinak pro vědeckou komunitu atp.)
- 2/ Jaký typ rozhovoru povedete? (Informační – není publikován jako rozhovor, ale jeho útržky se dostanou do článku. Krátký, nebo velký profilový rozhovor, který uveřejníte celý...)
- 3/ Jak rozhovor povedete? (Osobní – tváří v tvář, telefonický, mailový, online...)
- 4/ Domluvte se na rozhovor předem – termín, místo, informujte o čase trvání rozhovoru, kdo bude rozhovoru účasten (jestli tam bude někdo další – fotograf, zvukař...) a sdělte také, pro jaké účely je rozhovor prováděn, co bude po rozhovoru následovat, kde bude uveřejněn, zda bude mít zpovídaná osoba možnost vidět rozhovor před uveřejněním...
- 5/ Seznamte se detailně se zpovídanou osobou, co dělá, jestli už o ní vyšly nějaké zprávy, zda už se k vašemu problému někde vyjadřovala, jak reaguje, jak prezentuje sebe i svou práci,...
- 6/ Seznamte se detailně s tématem, o kterém budete s danou osobou vést rozhovor.
- 7/ Připravte si konkrétní otázky, na které se chcete zeptat (pokročilejší mohou mít jen okruhy otázek) a nastavte si i prioritu otázek, na které se chcete zeptat. Může se to hodit v případě časové tísně, abyste se zeptali opravdu na to, co potřebujete vědět, získali nejdůležitější informace, bez kterých nechcete odejít. Se zpovídanou osobou je zpravidla možné sdílet okruhy otázek, samotné otázky se v případě rozhovoru tváří v tvář či online nebo telefonického rozhovoru nesdělují.
- 8/ V rozhovoru pokládejte otevřené otázky – to jsou otázky, na které většinou nejde odpovědět jedním slovem. Otevřené otázky většinou začínají slovy Jak...Proč...Popište...Uvedte... Např. na otázku *Chtěli byste mít na vašem pozemku včely?* je možné odpovědět ano nebo ne, ale otázka: *V jakém případě byste byl/byla ochoten/ochotna zvážit možnost mít na pozemku včely?* již nutí k širší odpovědi a můžete se tak v rozhovoru dostat dále a dozvědět se rozšiřující informace.

FÁZE SAMOTNÉHO ROZHOVORU

- 1/ Přijďte včas a připraveni, překontrolujte si techniku, zda funguje, jsou dobité baterie, ... Pokud vás jde více, mějte vyjasněné role – kdo se ptá, kdo zaznamenává zvuk, kdo hlídá čas, kdo fotí, kdo natáčí, a těchto rolí se držte.
- 2/ Pokuste se navodit u rozhovoru příjemnou atmosféru – jdete zjistit názor dotazovaného, ne s ním bojovat či ho přesvědčovat.
- 3/ Otázky formulujte stručně a přesně. Nekumulujte více otázek do jedné a nevsouvajte do otázek vlastní odpovědi či vlastní názor. Dotazovaný musí jasně vědět, na co jste se ho ptali, teprve pak můžete dostat jasnou odpověď.
- 4/ Neptejte se na věci, které je možné najít v jiných ověřených zdrojích, spíše se doptávejte na věci, které potřebujete dovysvětlit, na které potřebujete znát názor dané osoby, či jak chce daná osoba pokračovat, co bude dále...
- 5/ Hlídejte čas a ptejte se důsledně na to, na co chcete rozhovorem získat odpověď. Pokud se dotazovaný vyhne odpovědi nebo odvede řeč jinam, klidně se k otázce znovu vraťte.

FÁZE ZPRACOVÁNÍ ROZHOVORU

- 1/ Rozhovor je o zpovídané osobě, nikoli o vás.
- 2/ Výsledný rozhovor nemusí a není přesným přepisem rozhovoru. Věty můžete upravovat, ale smysl musí být zachovaný, nesmí dojít k manipulaci. Věci, které nesouvisí s danou problematikou, můžete vyškrtnout. (například, když se při rozhovoru na chvíli zavede řeč jinam, či daná věta s tématem nesouvisí)
- 3/ Dodržujte pravidla, která jste si s dotazovanou osobou předem dohodli. To může například zahrnovat i to, že daná osoba bude chtít zpracovaný rozhovor před uveřejněním ještě vidět.
- 4/ Dotazovaná osoba za rozhovor nebere žádný honorář.

Pracovní list

Karta k rozhovoru

Karta pro náš vlastní rozhovor

Příprava rozhovoru:

1/ S kým budeme rozhovor dělat? (Jméno zpovídané osoby, jakou roli hraje v souvislosti s problémem, jeho zkušenosti v souvislosti s problémem, co o ní víme.)

2/ Proč chceme rozhovor dělat? (Co je cílem rozhovoru a jakou část naší reportáže má rozhovor doplnit – chceme zjistit více informací o problému, chceme znát úhel pohledu zpovídané osoby, chceme znát důvody tohoto úhlu pohledu, chceme zjistit, zda existuje řešení problému...)

3/ Pro jaké publikum rozhovor děláme? (Kdo budou naši čtenáři, diváci? Jaké znalosti o problému mají? Jaká věková skupina to je? Víme už i médium, pro které to děláme?)

4/ Co chceme, aby v rozhovoru bylo? Zapište 2 otázky, na které v rozhovoru určitě chcete dostat odpověď.

Konkrétní podoba rozhovoru:

1/ O jaký typ rozhovoru půjde? (Osobní – tváří v tvář, telefonický, emailový, online – skype, ...)

.....
.....

2/ Domluvený termín, místo a čas trvání rozhovoru:

.....
.....

3/ Jakým stylem budeme rozhovor zaznamenávat? (Jakou techniku použijeme, jak zaznamenáme odpovědi na naše otázky a průběh rozhovoru – diktafon, mobilní telefon, kamera, nahrávání online rozhovoru a telefonního rozhovoru – musí být souhlas obou stran, ...)

.....
.....
.....
.....
.....

4/ Jaká je má role při rozhovoru a co konkrétně budu dělat? (Vedu rozhovor, natáčím rozhovor, zaznamenávám zvuk, dělám poznámky, fotím, hlídám čas, zpracovávám rozhovor, ...)

.....
.....
.....
.....
.....

Seznam otázek pro rozhovor: (Zapište otázky, na které se v rozhovoru chcete zeptat v pořadí, jak půjdou za sebou. Pro případ časové tísně si podtrhněte nebo jinak označte otázky, které mají prioritu, na které se určitě chcete zeptat.)

1/

2/

3/

4/

5/

- 6/
- 7/
- 8/
- 9/
- 10/

Jak rozhovor dopadl? Dozvěděli jsme se, co jsme potřebovali, nebo dokonce i něco navíc? Co se povedlo a co bychom příště udělali jinak? (Zapište vaše dojmy z rozhovoru)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zapište konkrétní části rozhovoru se zpovídanou osobou již ve finální podobě, po všech úpravách, které použijete ve vaší reportáži. (Co konkrétně z daného rozhovoru použijete pro svůj výstup, jaký bude mít výsledek podobu)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lekce

Řešení problému

CÍL LEKCE: Žák na základě předchozí práce formuluje své stanovisko k problému a pokusí se najít vhodná řešení nebo se pokusí navrhnout vlastní řešení problému tak, aby řešení bylo přijatelné jak z environmentálního hlediska, tak i z hlediska společenské shody.

ČAS: 45 minut

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Tabule nebo flip, psací potřeby, papír pro každého žáka, Pracovní list *Diamant řešení* pro každou skupinu.

DOPORUČENÍ: Žáci již mají z předchozích hodin samostatné práce definovaný problém, kterým se chtějí zabývat. Prozkoumali ho z různých perspektiv a úhlů pohledu a zjistili již některé další informace. Možná mají za sebou i první rozhovory.

V této lekci se můžete rozhodnout, zda budete pracovat s problémem z článku z druhé lekce Kult minitrávníků decimuje hmyz nebo vyberete některý z problémů, které si vybrali a již rozpracovali žáci.

1/ Úvod

Na tabuli doprostřed napište problém a vyzvěte žáky, ať nadiktují řešení tohoto problému, která byla v článku nebo, zda při svém bádání našli již nějaká řešení, která v souvislosti s jejich vybraným problémem někdo navrhl. Zapište je k problému a nechte dostatek místa na zapisování dalších, která vyplynou z následující práce.

2/ Burza návrhů řešení: Brain writing

Žáci si sednou do kruhu (můžete třídu rozdělit na 2–3 skupiny). Každý žák má pero a papír na psaní. Každý žák napíše sám za sebe na svůj papír myšlenku, jak by navrhoval řešit problém napsaný na tabuli. Papír pošle po směru hodinových ručiček svému sousedovi a jeho úkolem je návrh svého souseda rozvinout, vylepšit... Proces probíhá tak dlouho, až se papírky vrátí původnímu tvůrci nebo se předem stanoví, kolika vylepšeními návrhy projdou (např. 3 posuny). Návrhy i s vylepšeními přečtou žáci nahlas a učitel/žák vše zapiše na tabuli k již napsanému problému a řešením z článku, nebo umístí papíry okolo napsaného problému (přilepí lepenkou, ...).

3/ Výběr protichůdných řešení, hledání společensky přijatelného řešení

Rozdělte žáky do skupin po 4–5 a rozdejte jim Pracovní list *Diamant řešení*.

Cílem této části je pochopit, že má-li být řešení problému úspěšné, je potřeba dosáhnout společenské shody na řešení. Extrémní návrhy vedou často ke konfliktu, který následně znesnadňuje komunikaci a vyřešení daného problému. Řešení,

kteře se může zdát nám jako to nejlepší, může být pro jiné naprosto nepřijatelné, proto je dobré se zamyslet nad opačnými póly návrhu a pokusit se najít shodu.

Do středu pracovního listu si každá skupinka zapíše problém, který řeší. Na pravou stranu od problému zapíše řešení z nabízených možností, která se zdají pro práci s problémem ideální. Na levé straně se pokusí formulovat, jak by vypadalo řešení nebo protiargument strany, která s jejich současným řešením nesouhlasí, co by od takové osoby mohlo zaznít proti jejich řešení. Žáci se tímto pokusí odhalit místa řešení, která by mohla způsobit případný konflikt s protichůdnou stranou.

Aby se zabránilo konfliktu, je potřeba najít taková řešení nebo argumenty, která zmírní konflikt a pokusí se najít shodu obou stran. Přemýšlíme, zda máme důkazy, že například navrhované řešení již někde funguje, ale zohledňujeme i to, že jsme si vědomi určitých limitů řešení a víme, že žádné řešení není ideální.

Někdy se neshoda mezi dvěma a více stranami řeší kompromisem, což ale nevede k uspokojení daných stran, naopak se všechny strany cítí o něco ošizeny. Vysvětlíte žákům, co je to **kompromis**. Jedná se o způsob rozhodování nebo řešení sporů. Označuje takový výsledek, na který jsou schopny přistoupit všechny zúčastněné strany, což ale neznamená optimální způsob řešení sporů, neboť ve skutečnosti každá ze stran musí učinit ústupek, a to vede k nenaplnění očekávání žádné z vyjednávajících stran. Všichni odchází s pocitem, že museli ustoupit a slevit. Kompromis zpravidla nevede k dosažení valného výsledku, a vede k úbytku motivace na spolupráci účastněných stran.

Žáci se pokusí do spodního rohu od problému napsat, jak by takový kompromis mohl vypadat právě u jejich vybraného řešení problému.

Naopak nalezení takového řešení, které je přijatelné pro všechny, kdy žádné rozhodnutí není učiněno proti vůli jednotlivce nebo menšiny a skupina se přizpůsobí potřebám všech členů, se nazývá **konsensus**, někdy taky „vítězné-vítězné“ řešení. Nikdo totiž nemá pocit ústupků či prohry. Navíc pokud všichni souhlasí s rozhodnutím, budou mnohem více oddaní rozhodnutí uskutečnit. Dosahování konsensů ale rozhodně není snadné. Stojí to čas a hlavně musíte věřit, že určitě existuje lepší řešení než ta, která jsou již na stole. Stačí na ně jen přijít.

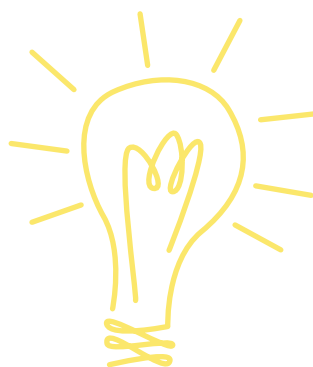
Žáci se pokusí takový návrh promyslet a napsat k hornímu rohu problému, co je k tomu napadlo. Pravděpodobně to pro ně nebude jednoduché, kompromis jim půjde asi daleko lépe formulovat, ale bylo by dobré se alespoň pokusit o základní promyšlení, jak by taková shoda mohla vypadat. Právě k takovým řešením chceme dospět i v případě našich problémů. Nebuďte ale zoufalí, že se vám je nepodaří najít nebo společně vymyslet hned. Hlavní je uvědomit si, že správné řešení není to, kde jsme někoho přehlasovali, ale většinou to, které zohledňuje názory více stran.

Většinou také při hledání konsensu padne více možných návrhů a následně se hledá takový, kde panuje shoda všech. Důležité je najít takové řešení, na kterém se budou chtít všichni přítomní podílet, budou z něj mít radost. To je základní rozdíl mezi kompromisem a konsensem. Konsensus zapíše žáci nahoru nad problém.

Své výtvoře si pak skupiny navzájem prezentují. Z nabízených řešení se pak pokusí vybrat takové, na kterém by se dokázali shodnout a na kterém by dokázali spolupracovat. Je možné, že takové na hodině nenajdete, nevádí, možná to bude vyžadovat delší čas. Dopřejte si ho.

4/ Reflexe

Na závěr s žáky zhodnoťte, jak se jim dařilo hledat řešení, která fáze pro ně byla snadná, a která naopak nejtěžší a proč.

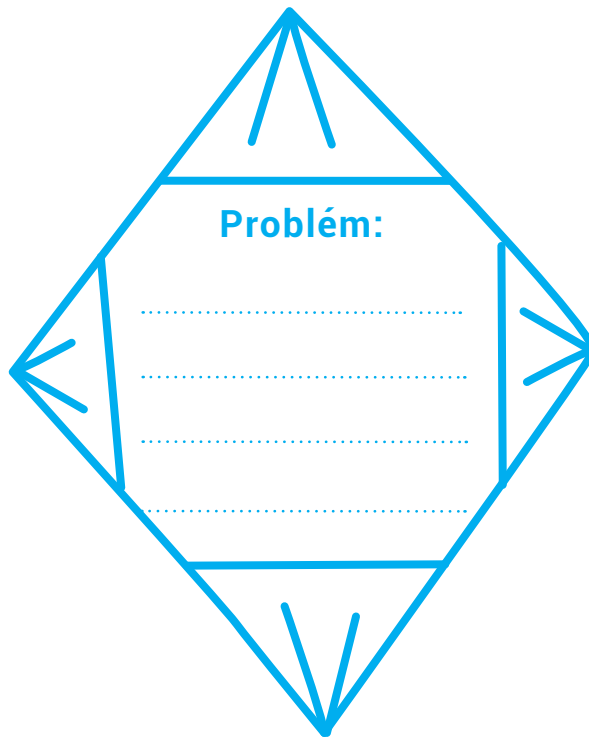
Pracovní list Diamant řešení

Kompromis:

.....
.....
.....
.....

**Co může zaznít
proti
vášemu řešení:**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Návrh řešení:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Konsensus:

.....
.....
.....
.....

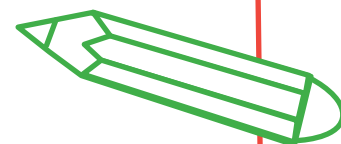
Aktivita Gapminder

CÍL AKTIVITY: Žák si na základě testu uvědomí, jak je jeho pohled na některé problémy ovlivněn médii.

ČAS: 15–20 minut

VĚK: 2. stupeň ZŠ, SŠ

POTŘEBNÝ MATERIÁL: Pracovní list **Gapminder** pro každého nebo elektronická verze **Gapminder** (potřeba, aby měl každý žák smartphone).

DOPORUČENÍ: Pracovní list obsahuje oproti aplikaci pouze 10 otázek a je přeložen do češtiny. Pracovní listy se proto hodí pro mladší žáky. Čas musíte měřit sami a stejně tak i vyhodnocení správnosti zodpovězených otázek.

Elektronická verze **Gapminder** je v plném znění a je v angličtině, je tedy vhodným nástrojem pro starší žáky. Tato verze má čas na každou otázku nastaven a po vypršení časového limitu se automaticky přepne na další otázku a po skončení celého testu vyhodnotí správnost zodpovězených otázek.

1/ Test

Rozdejte žákům Pracovní list **Gapminder** nebo je požádejte, ať si spustí elektronickou verzi **Gapminder** na svém mobilním telefonu. Aktivitu uveďte jen krátce, že si nyní udělají krátký test. Více jim neprozrazujte, aby nebyly ovlivněny výsledky.

Elektronická verze měří čas a provede na závěr i zhodnocení správnosti odpovědí. Při práci s pracovními listy budete měřit čas (na zodpovězení jedné otázky dejte 30 sekund, celkový čas tedy 5 minut). Čas nepřetahujte, časový tlak má v aktivitě svůj význam. Po uplynutí času proveďte vyhodnocení správnosti jednotlivých otázek. Přečtěte otázku a řekněte, která odpověď byla správná. V tuto chvíli nad jednotlivými možnostmi nediskutujte, jen prozradte správné odpovědi a nechte žáky spočítat, kolik otázek zodpověděli správně.

Správné odpovědi na otázky z pracovního listu Gapminder: 1c, 2a,3c. 4a, 5b, 6c, 7c, 8c, 9c, 10a

2/ Vyhodnocení testu

Poproste žáky, ať se přihlásí ti, kdo měli všechno správně, ti co měli 9 v případě pracovního listu (12 v případě elektronické verze testu), 8 (11), 7(10)... Počet žáků ke každému číslu zapisujte na tabuli.

3/ Diskuse

Zeptejte se žáků, k čemu si myslí, že text slouží, o čem výsledky vypovídají. *(I když může test v každé skupině dopadnout malinko jinak, výsledky z praxe prozrazují, že větší část skupiny v testu měla jen malý počet správných odpovědí. Ukazuje to na skutečnost, že o některých problémech ve světě přemýšlíme negativněji, než tomu ve skutečnosti je.)*

Zeptejte se žáků, proč si myslí, že na svět pohlížíme z té horší perspektivy? Co nás k tomu vede? Odkud bereme informace? Co na nás má vliv? Které odpovědi na otázky vás opravdu překvapily?

Na aktivitu lze následně navázat diskuzí, ve které můžete s žáky probrat vliv médií na naše vidění světa. Jak média o problémech informují. Jaký pocit to v lidech může vyvolávat. Informují média také dostatečně o vhodných řešeních problému?

Pracovní list Gapminder

(zdroj: <http://forms.gapminder.org/s3/test-2018>)

Vyzkoušejte si TEST FAKTŮ ZE SVĚTA!

Čeká vás 10 otázek. Na každou otázku máte 45 vteřin, celkově na zodpovězení všech máte 7,5 minuty. Správnou odpověď zakroužkujte. Po uplynutí stanoveného času bude následovat vyhodnocení otázek. Vaše konkrétní odpovědi se nikdo nedozví.

- 1/** V posledních 20 letech se podíl lidí na planetě žijících v extrémní chudobě...
 - a) Zdvojnásobil
 - b) Zůstal více méně stejný
 - c) Snížil o téměř polovinu

- 2/** Kolik současných jednoletých dětí ve světě bylo očkováno proti nějaké nemoci?
 - a) 80 %
 - b) 50 %
 - c) 20 %

- 3/** Jak se za posledních 100 let změnil počet úmrtí za rok způsobený přírodními katastrofami?
 - a) Více než dvojnásobně
 - b) Zůstal více méně stejný
 - c) Klesl na méně než polovinu

- 4/** V celosvětovém měřítku stráví průměrně 30letý muž 10 let ve škole. Kolik let ve škole stráví v průměru 30letá žena?
 - a) 9 let
 - b) 6 let
 - c) 3 roky

- 5/** OSN předpovídá, že se do roku 2100 zvýší světová populace o další 4 miliardy. Bude zde...
 - a) více dětí pod 15 let
 - b) více dospělých
 - c) více velmi starých lidí (nad 75 let)

- 6/** Kolik dívek z rozvojových zemí dokončí 5. třídu?
 - a) 20 %
 - b) 40 %
 - c) 60 %

- 7/** V současné době žijí ve světě 2 miliardy dětí ve věku 0–15 let. Kolik dětí tohoto věku zde podle odhadů OSN bude v roce 2100?
 - a) 4 miliardy
 - b) 3 miliardy
 - c) 2 miliardy

- 8/** Kolik lidí ve světě má přístup k elektřině?
 - a) 20 %
 - b) 50 %
 - c) 80 %

9/ Jaká je průměrná délka života světové populace?

- a) 50 let
- b) 60 let
- c) 70 let

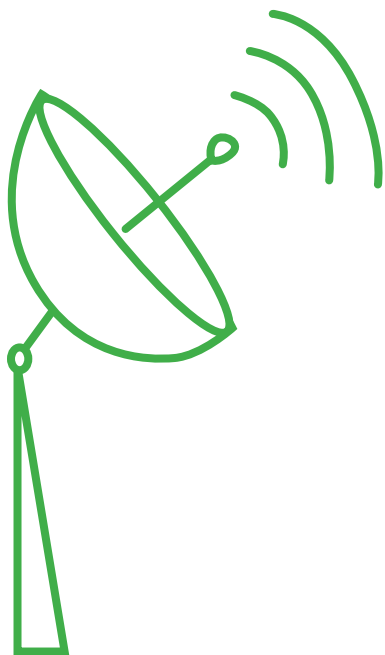
10/ Tygr, panda velká a nosorožec černý byli v roce 1996 zařazeni mezi ohrožené druhy.

Stal se od té doby některý z těchto druhů ještě více ohroženým?

- a) Žádný z nich
- b) Jeden z nich
- c) Dva z nich

Počet správných odpovědí:

Vydalo:

Vzdělávací centrum TEREZA, z. ú. , 2019

www.terezanet.cz

Text a editace: Zuzana Jakobová

Jazyková korektura: Anna Neoralová

Grafická úprava: Zora Mazáčová

Ministerstvo životního prostředí

